

2. Трофимов В. В. Інформаційні системи і технології в економіці та управлінні: підручник / В.В. Трофимов та інші; під ред. В.В. Трофимова // - 2016. – С. 521-529

3. Фомін В.І. Економіка інформаційного бізнесу та інформаційних систем: навчальний посібник. - 2014. – С. 248-252

Пустовіт Ю. Г.

ст. гр. ЕП-41

Науковий керівник: **Рудь Н.Т.**
д.е.н., проф. Луцький національний
технічний університет, м. Луцьк

МІСЦЕ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГАХ: ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Досвід багатьох зарубіжних країн свідчить, що важливими чинниками, здатними істотно впливати на формування динамічної, конкурентоспроможної національної економіки, у сучасних умовах є наявність високого інноваційного потенціалу та його ефективна реалізація. Для підвищення інноваційного потенціалу країни необхідно проводити його моніторинг та оцінювати в процесі реалізації. Для цього у світовій практиці використовується рейтинговий підхід. Включення України в міжнародні інноваційні рейтинги, які визначають стан та місце кожної країни у світовому інноваційному розвитку, є однією з найважливіших умов систематичного моніторингу її інноваційної діяльності, необхідного для обґрунтування перспектив інноваційного розвитку й стратегічних напрямів інноваційної політики. Зазначається, що досягнення високого рівня конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку можливо завдяки ефективному функціонуванню національної інноваційної системи.

Аналізом країн в міжнародних рейтингах займається багато організацій, робочі групи яких за певними індексами визначають положення країн. Журнали, які опубліковують рейтинги Bloomberg, World economic, міжнародне рейтингове агентство Standard & Poor's Financial Services LLC та форум World Economic Forum. Серед науковців, що займалися питанням та оцінкою позицій України у різноманітних міжнародних рейтингах – Л. Лігоненко, А. Арсененко, А. Тищенко, В. Новицький, О. Білорус та інші.

Інновації у світовій економіці є ключовими факторами підвищення конкурентоспроможності країн світу, у тому числі країн ЄС, та мають важливе значення в умовах глобалізації.

За опублікованим Всесвітнім економічним форумом Індексом глобальної конкурентоспроможності 2016-2017 (*The Global Competitiveness Index* [1]) Україна посіла 85-е місце серед 138 країн світу, втративши за рік шість позицій (у попередньому рейтингу займала 79-у позицію).

Індекс глобальної конкурентоспроможності складається зі 113 змінних, що згруповані у 12 контрольних показників за трьома основними групами субіндексів: «Основні вимоги», «Підсилювачі продуктивності» та «Інновації та фактори вдосконалення».

За підіндексом «Інновації» позиція України погіршилася за 7-ма з 12-ти критеріїв: інфраструктура – 75 (проти 69 місця у 2015 р.); охорона здоров'я та початкова освіта – 54 (45); ефективність ринку товарів – 108 місце (106); ефективність ринку праці – 73 (56); розвиток фінансового ринку – 130 (121); ємність ринку – 47 місце (проти 45-го у 2015 р.); рівень розвитку бізнесу – 98 (91).

Позиція України у глобальних світових рейтингах	2013	2014	2015	2016	2017
Індекс глобальної конкурентоспроможності	73	84	76	79	85
Глобальний індекс інновацій	71	63	64	56	50
Індекс інноваційної ефективності	14	14	15	12	11
Індекс економічної свободи	161	155	162	162	166
Індекс інноваційних технологій	-	-	33	41	42
Індекс легкості ведення бізнесу	137	112	96	81	80
Індекс сприйняття корупції	144	142	130	131	-*

Таблиця 1. Позиція України у глобальних світових рейтингах

Примітка: *Дані для 2017 року не підраховані. Таблицю створено за даними відкритих джерел інформації станом на 01.12.2017 р.

Разом із тим поліпшилась динаміка складової «Інновації» (підвищення з 54 на 52 позицію). Це відбулося за всіма показниками підіндексу «Інновації», окрім 2 складових «Якість науково-дослідних інститутів» – 50 місце проти 43-го у 2016 р., «Видатки компаній на дослідження і розвиток (ДіР)» – 68 місце проти 54-го у 2016 р. Найбільше зростання відзначено за критеріями: «Державні закупівлі новітніх технологій і продукції» – з 98 на 82 позицію рейтингу, «Взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері ДіР» – з 74 на 57 позицію (табл. 1).

Таблиця 1. Підіндекс «Інновації» та його складові для України за період 2013–2017 рр.

Показники	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
	рейтинг зі 148 країн	рейтинг зі 144 країн	рейтинг зі 140 країн	рейтинг зі 138 країн
Інновації	93	81	54	52
Інноваційна спроможність	100	82	52	49
Якість науково-дослідних інститутів	69	67	43	50
Видатки компаній на дослідження і розвиток (ДіР)	112	66	54	68
Взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері ДіР	77	74	74	57
Державні закупівлі новітніх технологій і продукції	118	123	98	82
Наявність вчених та інженерів	46	48	29	29
Кількість патентів, отриманих у США (на 1 млн. населення)	52	52	50	49

Згідно з доповіддю «Глобальний індекс інновацій 2017» [2], підготованою спільно Корнельським університетом, школою бізнесу INSEAD і Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ), «Глобальний індекс інновацій (ГІІ) 2017» охоплює 127

економік світу й використовує 82 показники по цілому ряду тем. У 2017 р. Україна посіла найвищу позицію за останні 7 років – 50 місце, а в групі за рівнем доходів нижче середнього – 2 місце після В'єтнаму, обійшовши Монголію, Молдову, Вірменію та Індію. У порівнянні з 2016 р. Україна піднялася на 6 пунктів, що обумовлено високим коефіцієнтом інноваційної ефективності, тобто співвідношенням отриманого результату до інноваційних ресурсів.

Крім Глобального інноваційного індексу у доповіді визначається рейтинг країн за Індексом інноваційної ефективності [2], який характеризує створення сприятливих умов для інноваційної результативності. За цим показником у 2017 р. Україна на 11 місці, що на одну позицію вище, ніж у 2016 р. Протягом 2013-2017 рр. можемо спостерігати позитивну тенденцію України щодо індексу інноваційної ефективності. Це свідчить про зростання ефективності інноваційної діяльності в країні.

Протягом останніх років Україна значно покращила позиції в рейтингу легкості ведення бізнесу [3] (Україна змістилася на 57 місць за 4 роки, і зараз займає 80 місце), а також значно знизився в нашій країні індекс сприйняття корупції [4], що дозволило піднятися на 13 позицій у світі за період 2013-2016 років і бути 131 серед 176 досліджених країн.

Проте деякі ключові економічні показники за останні роки змінилися не в кращий для нас бік. Наприклад, за індексом економічної свободи [5] Україна порівняно з 2013 роком «здала» 5 позицій і займає у 2017 році 166 позицію. У питанні впровадження інноваційних технологій лише за 3 роки (з 2015-го до 2017-го) Україна опустила на 9 пунктів і зараз займає 42 місце. (рис. 7)

З огляду на глобальні індекси місце України у всесвітніх інноваційних процесах досить скромне. Одна з основних причин низького показника — недостатній рівень розвитку інноваційної сфери, зокрема впровадження нововведень, відсутність належної кількості інститутів, а також не цілком сприятливе макроекономічне середовище. Але, якщо подивитися на динаміку України в рейтингах за останні роки, країна тримається більш менш тих самих позицій. Беручи до уваги теперішню військову, інформаційну, економічну та політичну агресію проти України, є показником величезного потенціалу.

Основними необхідними напрямками та механізмами активізації інноваційного розвитку в національних умовах, використовуючи світовий досвід інноваційних перетворень, які доцільно запозичити Україні, є:

- ефективна державна інноваційна політика, тобто вибір типу державної інноваційної політики з урахуванням стратегічних цілей держави для забезпечення реалізації інноваційної моделі розвитку;

- розробка національної системи впровадження науково-технічних досягнень завдяки механізму створення та реалізації науково-технічних програм («освіта – наука – технології – промисловість»);

- створення механізму взаємодії бізнесу, науки і влади, що передбачає формування і розвиток розгалуженої системи інституційних утворень;

- розробка законодавчих та нормативно-правових механізмів управління інноваціями;

- розвиток фондів державного венчурного капіталу та венчурного бізнесу;

- подальший розвиток інноваційних структур регіонального типу і створення пільгових умов для їх функціонування;

- активне співробітництво з міжнародними інвестиційними та фінансовими структурами;

- активізація процесу кластерного підходу до реалізації інноваційної діяльності (організація мереж кластерів, розташованих у різних регіонах країни);

- «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів» може і повинна бути затверджена і впроваджена у найкоротші терміни, що дозволить підвищити конкурентоспроможність національної економіки, досягнути пріоритетів розвитку науки і техніки.

Отже, для зростання економіки країни, а також її просування на кращі позиції в міжнародних рейтингах можливо досягти лише за умов приведення у відповідність економічних, організаційних, політичних, правових умов для розвитку національної інноваційної системи, що має стати основою забезпечення високої конкурентоспроможності економіки в найближчій та віддаленій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2016 – 2017 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017-1>

2. Позиція України в рейтингу країн світу за глобальним індексом інновацій [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org>.

3. Позиція України в рейтингу країн світу за легкістю ведення бізнесу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2017>

4. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом сприйняття корупції [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.transparency.org/research/cpi/overview>

5. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом економічної свободи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.heritage.org/index/>

Рудь Н. Т. д.е.н., професор

Гура І.С., студентка групи ЕКс–21

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ТА ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

В даний час все більшої уваги приділяється розвитку регіонів України, що обумовлює посилення їх відповідальності за стан та покращення інноваційного потенціалу і залучення його до розв'язання регіональних соціально-економічних проблем.

Особливістю інноваційного розвитку України у порівнянні з більшістю розвинених країн є високий ступінь нерівномірності регіонального розвитку. В більшій мірі нерівність визначається специфікою кожного регіону, що характеризується спеціалізацією, особливим географічним положенням, а також інноваційним потенціалом. В умовах переходу до нового типу економіки саме рівень інноваційного потенціалу та ефективність його використання передбачають потенційні можливості та перспективи зростання економічної системи.

Інноваційна діяльність в Україні та її регіонах потребує створення ефективного та дієвого механізму інноваційного розвитку. Це визначає важливість дослідження усіх його складових, де провідне місце займає фінансовий механізм. Саме фінансовий механізм з ефективною системою фінансування інновацій в регіоні дозволяє мобілізувати усі наявні джерела фінансових ресурсів в регіоні, що впливає на активізацію його інноваційної діяльності, підвищенню рівня їх конкурентоспроможності та соціально-економічно розвитку [1].

Згідно з Законом України «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні» інноваційний потенціал – це сукупність науково-технологічних, фінансово-економічних, виробничих, соціальних та культурно-освітніх можливостей країни (галузі, регіону, підприємства тощо), необхідних для забезпечення інноваційного розвитку економіки [2].

Виділимо підходи до трактування наукового вивчення інноваційного потенціалу регіону. Найбільш поширені такі [3]:

– ресурсний, що розглядає інноваційний потенціал як упорядковану сукупність ресурсів, які забезпечують здійснення інноваційної діяльності суб'єкту ринку, дозволяє